

ПРО КРАТНІСТЬ ОСІМЕНІННЯ КОРІВ ЗАМОРОЖЕНОЮ СПЕРМОЮ

Г. С. ШАРАПА,

кандидат біологічних наук

Київська дослідна станція тваринництва

Успішне виконання завдань, поставлених перед спеціалістами та працівниками ферм щодо збільшення виробництва продуктів тваринництва, потребує поліпшення породних і племінних якостей худоби та створення міцної кормової бази. Важливе значення має також використання висококласних плідників за допомогою економного витрачання сперми для штучного осіменіння тварин.

Встановлено, що заплідненість корів тісно пов'язана з фізіологічним станом самки, часом та кратністю осіменіння.

Незважаючи на численні дослідження, у науковців і практиків ще немає єдиної думки щодо впливу кратності осіменіння на заплідненість корів. Інструкцією по штучному осіменінню передбачено двократне осіменіння корів в одну охоту з проміжком часу 10—12 год. Проте деякі автори (В. Г. Паршутін, Т. П. Верьовкіна, В. К. Кедров, М. М. Тюпич, Ф. Я. Комаровський та ін.) зазначають, що і після одноразового осіменіння корів в одну охоту їх заплідненість висока.

Дані спостережень та обстеження господарств свідчать про те, що з переведенням тваринництва на промислову основу дещо змінюється організація праці, збільшується кількість тварин для обслуговування одним працівником ферми.

У ряді господарств ферми та окремі приміщення знаходяться на великій відстані від пунктів. За цих або інших причин у багатьох колгоспах та радгоспах все більше корів, особливо тих, що знаходяться в колгоспників, осіменяють одноразово в одну охоту.

Тому метою нашої роботи було вивчення заплідненості корів залежно від кратності осіменіння та дози сперми.

Методика досліджень. Науковий і науково-господарський досліди проводили в березні—червні 1969—1970 рр. у зоні діяльності станції штучного осіменіння «Терезино». Під дослідом знаходились корови сментальської породи та її помісі господарств Ставищенського та Рокитнянського районів Київської області. Середньорічний надій на фуражну корову в цих господарствах становив близько 2500 кг молока. Умови годівлі та утримання тварин у колгоспах задовільні. У колгоспі «Переможець» в 1970 р. дослід проводили за такою схемою: корів контрольної групи осіменяли двічі в одну охоту з проміжком часу 10—12 год. Одну гранулу замороженої та розбавленої в 1 мл 3-процентного розчину лимоннокислого натрію сперми (близько 25—30 млн. активних сперміїв) вводили в канал шийки матки за допомогою шприц-катетера. Корів першої дослідної групи осіменяли спермою з однієї гранули одноразово через 6—8 год після початку охоти.

Корів другої дослідної групи осіменяли одноразово через 6—8 год після початку охоти. При цьому для осіменіння використовували заморожену сперму з двох гранул (близько 50—60 млн. активних спермій). Колгоспі «Прогрес» були корови тільки контрольної та першої дослідних груп.

У ряді господарств проводили одноразове осіменіння корів, при цьому в шийку матки в основному вводили сперму з двох заморожених гранул.

Для штучного осіменіння використовували сперму бугаїв сименської породи з такими показниками: об'єм — 4—7 мл, концентрація спермій 0,8—1,6 млрд/мл, активність 0,7—0,9 бала, активність після морозування сперми 0,4—0,5 бала.

Результати досліджень. На основі вивчення впливу кратності осіменіння на заплідненість корів колгоспу «Прогрес» в 1969 р. встановлено, що при дворазовому осіменінні 86 корів заплідненість від першого осіменіння становила 67,4%, а при одноразовому 42 корів (вводилась одна гранула сперми) — лише 59,5%. Різниця на користь дворазового осіменіння при введенні невеликої кількості спермій (близько 25 млн.) становила 7,9%.

Результати дослідів, проведеного у 1970 р. в колгоспі «Переможець», свідчать про те, що найнижча заплідненість корів була при одноразовому їх осіменінні в одну охоту і становила 56,2%, або на 4,5% менше, ніж при дворазовому введенні сперми (табл. 1). При одноразовому осіменінні корів подвоєною дозою сперми заплідненість (63,4%) від першого осіменіння була на 7,2% вища, ніж при одноразовому введенні шийку матки однієї розмороженої гранули сперми.

Заплідненість корів колгоспу «Переможець» залежно від кратності штучного осіменіння, %

Кратність осіменіння	Осіменено корів	Запліднилось після першого осіменіння	Заплідненість
Одноразове (контроль)	117	71	60,7
Одноразове (1 гранула)	112	63	56,2
Одноразове (2 гранули)	82	52	63,4

2. Заплідненість корів при одноразовому осіменінні

Населені пункти	Осіменено корів	Запліднилось від першого осіменіння	Заплідненість, %
Брилівка	166	104	62,6
Ставище	178	106	60,0
Торчниця	508	331	65,1
Ясенівка	345	229	66,4
Разом	1197	770	64,9

У чотирьох господарствах за останні два роки одноразово з введенням в шийку двох гранул сперми було осіменено 1197 корів, з яких запліднились від одного осіменіння 770 голів, або 64,9% (табл. 2).

Спостереження показують, що як при одноразовому, так і при дворазовому осіменінні корів в одному господарстві результати кращі, ніж в іншому. Детальний аналіз такого становища свідчить, що кращі показники заплідненості корів у тому господарстві, де більш кваліфіко-

ваний технік, і де організовано своєчасне виявлення корів в охоті та їх осіменіння.

При доброму тонусі матки і розкритті каналу шийки одноразове осіменіння забезпечує високу заплідненість корів. А при гіпотонії матки, яка характеризується ще й поганим розкриттям каналу шийки і наявністю густого шнуроподібного слизу, одноразове осіменіння не дає бажаних результатів.

Однократне осіменіння корів з урахуванням часу овуляції, стану тонусу матки та слизу статевих шляхів забезпечує високу заплідненість самок при меншій затраті праці та сперми.

Отже, при старанному виявленні корів в охоті можна проводити і одноразове осіменіння в одну охоту при умові, що в дозі замороженої сперми повинно бути не менше 30 млн. спермій.

Якщо ж ознаки охоти і тічки у корів проявляються не чітко, потрібно проводити дворазове осіменіння і стимулювати функцію статевих органів. Одноразове осіменіння таких корів дещо знижує їх заплідненість.

Старанна підготовка корів, своєчасне виявлення охоти і одноразове кваліфіковане осіменіння самок замороженою спермою забезпечують ефективніше використання бугаїв при відносно високій заплідненості корів від першого осіменіння.

ЛІТЕРАТУРА

Кедров В. К. Осемение лошадей и коров с контролем овуляции, М., Сельхозгиз, 1953.

Комаровский Ф. Я. Оплодотворяемость коров в зависимости от кратности и времени осемениения. К., «Урожай», 1965.

Паршутин В. Г., Вережкина Т. П. Когда осеменять коров? «Скотоводство», 1932, № 3.

Тюпич М. М. Организация работы по своевременному оплодотворению коров. Сб. «Передовой опыт воспроизводства стада крупного рогатого скота». М., Издательство Министерства сельского хозяйства РСФСР, 1963.

Инструкция по искусственному осемениению коров и телок. М., «Колос», 1969.